

Звіт
про діяльність Українського центру вивчення історії Голокосту
за 2019 рік

Січень

Видано № 1 (16) 2018 наукового часопису «Голокост і сучасність. Студії в Україні і світі».

27 січня

Новий дослідницький рік розпочав XII щорічний круглий стіл «Українське суспільство і пам'ять про Голокост: наукові та освітні аспекти». Організаторами події традиційно стали Український центр вивчення історії Голокосту та Goethe-Institut в Україні в партнерстві із Посольства Держави Ізраїль в Україні. Участь в заході взяли провідні науковці та офіційні особи, а саме представники посольства Німеччини та Держави Ізраїль, Міністерства закордонних справ України, а також Українського інституту національної пам'яті.

Програма круглого столу містила три сесії. Перша була присвячена дослідженню історії Голокосту в Україні. Друга сесія представила ініціативи в сфері вшанування пам'яті про Голокост. В рамках цієї секції В. Нахмановичем та Т. Пастушенко було презентовано Концепцію комплексної меморіалізації Бабиного Яру. Третя сесія була присвячена провідному досвіду викладання історії Голокосту шляхом музейної педагогіки, а також місцю цієї теми в навчальних програмах шкіл та ВНЗ. На Круглому столі виступили: Михайло Тяглий, Анатолій Подольський, Ольга Лімонова, Світлана Осіпчук, Віталій Бобров та інші.

Цього року захід був розширений додатковою міні-сесією, присвяченою презентації нових видань з історії Голокосту, збереження пам'яті про Голокост та геноцид ромського народу в часи Другої світової війни. Особливе місце зайняла розповідь Анастасії Гулей (якій вдалося вижити в таборі смерті Аушвіц під час війни) в ході презентації книги «Діти війни».

6 лютого

В інформаційній агенції «Укрінформ» відбулась презентація Концепції комплексної меморіалізації Бабиного Яру з розширенням меж Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр», розробленої робочою групою при Інституті історії України НАН України на замовлення Міністерства культури України та Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр».

Концепція передбачає створення цілісного меморіального комплексу, який охоплюватиме: меморіальний парк «Бабин Яр – Дорогожицький некрополь»; Український музей Голокосту; Меморіальний музей Бабиного Яру; пам'ятні місця, пам'ятники та пам'ятні знаки, пов'язані з історією Бабиного Яру, що залишаться поза межами меморіального парку.

Активну участь у розробці та презентації даної Концепції взяв директор Українського центру вивчення історії Голокосту к.і.н. Анатолій Подольський.

18 лютого

В рамках проекту «Захистимо пам'ять» на запрошення Німецького посольства у Києві відбулася дискусія щодо написів на пам'ятних знаках у Вінницькій області. Участь узяли Анатолій Подольський і Михайло Тяглий із Українського центру вивчення історії Голокосту, представники Вінницької міжвідомчої комісії у справах увічнення пам'яті учасників антитерористичної операції, жертв війни та політичних репресій, секретар Державної міжвідомчої комісії Святослав Шеремета та директор Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович.

Під час продуктивної та цікавої дискусії учасникам вдалося знайти компромісне рішення, яке згодом було втілено в життя.

6 березня

В м. Полтава відбувся науковий семінар «Різні “ми” та спільна історія», організований спільно Українським центром вивчення історії Голокосту та Центром історико-антропологічних досліджень Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Під час обговорення проблем викладання історії Голокосту підіймалися питання не лише історії, а й осмислення проблеми «сусідів», а також складність викладання емоційно травмуючих тем школярам. Доповідачами на семінарі були д.і.н. І. Сердюк, к.і.н. А. Подольський, д.і.н. О. Волошин

16-17 березня

У м. Луцьк відбувся навчально-методичний семінар «Про особливості проведення церемоній пам'яті та екскурсій на меморіалах жертвам Голокосту». Він складався з кількох частин: лекційної, яку забезпечив директор УЦВІГу к.і.н. Анатолій Подольський; практичної, над втіленням якої працював координатор освітніх програм УЦВІГу Віталій Бобров, і презентацій досвіду проведення екскурсій Любов Кремінець (м. Рава-Руська) та Наталія Дерев'янка-Дудка (с. Привітне Локачинського району Волинської області). Захід пройшов завдяки партнерству з Волинською обласною

організацією Українського товариства охорони пам'яток історії та культури та Волинською ОУНБ імені Олени Пчілки.

20 березня

У рамках тижня кафедри соціально-гуманітарних дисциплін історичного факультету КНУ ім. Т.Г. Шевченка відбулася відкрита лекція Анатолія Подольського, кандидата історичних наук, директора Українського центру вивчення історії Голокосту на тему «Голокост очима єврейських дітей». На прикладі дитячих щоденників було розкрито становище євреїв в роки Другої світової війни, під час Голокосту, коли цілий народ був приречений на смерть.

27-28 березня

У м. Черкаси відбулася перша регіональна презентація нового інтерактивного ресурсу «Бабин Яр: пам'ять на тлі історії. Путівник для вчителя».

Заходи пройшли у співпраці з Черкаським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти та Міським методичним кабінетом установ освіти м. Черкаси, а також Першою міською гімназією Черкаської міської ради. Семінар проводили співробітники УЦВІГу Віталій Бобров і Ольга Лімонова, а також провідний науковий співробітник Музею історії Києва Віталій Нхманович.

Методисти та голови методичного об'єднання Черкаської області, а також учителі історії міста Черкаси змогли ознайомитися з віртуальним проектом «Бабин Яр: пам'ять на тлі історії», опрацювати віртуальну виставку та інтерактивний путівник для вчителя, розробити плани власних занять та презентацій і протестувати онлайн конструктор уроків, який є частиною путівника для вчителя.

4-7 квітня

В м. Київ відбувся черговий навчально-методичний семінар для вчителів – учасників проекту «Захистимо пам'ять». Цей рік є фінальним для чергового етапу проекту, який розпочався наприкінці 2011 р. Учасниками цього семінару стали найбільш активні вчителі – учасники усіх років та усіх областей проекту. Тренерами і лекторами семінару виступили координатор проекту Віталій Бобров, співкоординаторка Ольга Педан-Слепухіна, директор УЦВІГ Анатолій Подольський та інші колеги.

Розмірковуючи про подальші перспективи діяльності у проекті, учасники зауважили, що вони та їхні учні дуже зацікавлені продовжувати почату справу: брати участь у відкритті меморіалів, приймати гостей з інших регіонів та проводити спільні заходи, встановлювати нові зв'язки, збирати краєзнавчий матеріал і розширювати експозиції музеїв, залучати учнів до

участі у конкурсах дослідницьких робіт та брати участь у інших заходах і проектах Українського центру вивчення історії Голокосту.

Травень

Вийшло друком чергове число інформаційно-педагогічного бюлетеню Українського центру вивчення історії Голокосту «Уроки Голокосту», №1(57), січень-березень 2019 року.

9-11 травня

У м. Львів відбувся науково-методичний семінар «Голокост і масове насильство на теренах України в першій половині ХХ століття» для викладачів історії Львівської, Тернопільської, Івано-Франківської, Рівненської та Волинської областей.

Учасники мали чудову можливість прослухати ґрунтовні лекції відомих українських, французьких, німецьких істориків: Олександра Лисенка, Олександра Зайцева, Марти Гавришко, Андрія Усача, Ірини Склокіної, Володимира Склокіна, Анатолія Подольського, Анетт В'єйорки, Грегуара Кауфмана, Таля Брутмана, Крістофа Теріконе, Дітера Поля. Керівницею семінару була Надія Уфімцева, тренерка і лекторка УЦВІГ. Погляд іноземних дослідників був особливо відзначений учасниками, адже, за їхніми словами, дозволив об'єктивніше поглянути на сторінки української історії.

Семінар організували Український центр вивчення історії Голокосту разом із Меморіалом Шоа (Париж) у співпраці з Меморіальним музеєм тоталітарних режимів «Територія Терору».

17-19 травня

У Києві, в Пущі-Водиці, відбувся ХІХ Всеукраїнський конкурс учнівських робіт «Історія і уроки Голокосту» ім. І.Б. Медвинського за 2018-2019 навчальний рік.

Із надісланих на конкурс проектів до захисту було допущено 34 роботи. Особливістю цього річного конкурсу стало те, що кількість дослідницьких і творчих робіт була однаковою.

Український центр вивчення історії Голокосту організував конкурс за підтримки Асоціації єврейських організацій та общин України (Ваад України) та Посольства Держави Ізраїль в Україні.

Вже вкотре учасники підтвердили своїми роботами високий статус конкурсу. Конкурс не обмежувався лише захистом робіт. Дуже цікавою була зустріч з адвокатом проф. Марком Фрайманом із Канади, який розповів про долю єврейської громади м. Самбора. Пан Фрайман є нащадком членів цієї

громади і нині опікується питанням вшанування пам'яті в рідному місті своїх батьків.

22 травня

З ініціативи та на запрошення луцьких колег, УЦВІГ провів разом з Волинським інститутом післядипломної педагогічної освіти скорочену презентацію інтерактивного ресурсу «Бабин Яр: пам'ять на тлі історії. Путівник для вчителя» для місцевих вчителів. Презентацію провели провідний науковий співробітник музею історії Києва Віталій Нахманович і вчитель-методист сш. № 250 м. Києва Елла Ситник.

5 – 6 червня

У м. Біла Церква відбулася наступна регіональна презентація нового інтерактивного ресурсу «Бабин Яр: пам'ять на тлі історії. Путівник для вчителя». Тренерами і лекторами виступили співробітники УЦВІГ Віталій Бобров, Анатолій Подольський, вчителька історії школи ОРТ в м. Києві Ірина Фрідман

Захід організований у співпраці з КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів».

18-20 червня

Відбулося відкриття меморіалів на Житомирщині в рамках Міжнародного проекту «Захистимо пам'ять», який реалізує Фонд «Меморіал убитим євреям Європи» (м. Берлін) у співпраці з Українським центром вивчення історії Голокосту (м. Київ). Було відкрито п'ять меморіалів на місцях проекту у Житомирській області, а саме: у трьох місцях вбивства ромів – в Іванополі, Калинівці та Дівошині, інформаційні стели у двох місцях вбивства євреїв – у Колодیانці та Любарі.

22-23 червня

У Києві відбулася перша частина освітнього курсу «Геноцид євреїв Європи: історична перспектива та підходи до вивчення», що його щорічно проводить УЦВІГ у партнерстві із Будинком Ванзейської конференції. Мета курсу – систематизувати знання молодих спеціалістів у сфері культури пам'яті, ознайомити їх із новітніми підходами до вивчення історії «важкого» ХХ століття, а також надати можливість порівняти підходи до меморіалізації історії тоталітаризму в Україні та Німеччині. Семінар провели координаторка проекту Світлана Осіпчук, співробітники УЦВІГ Віталій Бобров, Анатолій Подольський

Перша зустріч групи, яка працюватиме разом упродовж наступних кількох місяців, – це ознайомлення з термінологією та історіографією історії Голокосту в Україні. Це також відвідування місць пам'яті в Києві – меморіальних заповідників Бабиного Яру та Биківнянських могил, де учасники мали можливість провести власну дослідницьку роботу і зібрати емпіричний матеріал для наших подальших дискусій.

Червень

Видано № 1 (17) 2019 наукового часопису «Голокост і сучасність. Студії в Україні і світі».

2-7 липня

У м. Луцьк відбувся щорічний Освітній семінар-школа «Історія Голокосту в Україні: вивчення, викладання, пам'ять», організований Українським центром вивчення історії Голокосту та Меморіалом пам'яті жертв Голокосту й героїв опору «Яд Вашем» за фінансової підтримки Посольства Держави Ізраїль в Україні та Асоціації єврейських організацій і общин України (Ваад України).

Тренерами і лекторами семінару-школи стали відомі українські педагоги і історики: Михайло Тяглий, Віталій Бобров, Наталя Отріщенко, Ольга Лімонова, Анатолій Подольський, Надія Уфімцева, Андрій Козицький, Оксана Каліщук та інші. Також колеги з Ізраїлю і Німеччини: Ноа Сігал, Іван Кульнев.

Учасниками цього річного семінару стали 24 учителі з 13 областей України. Потужна тижнева програма передбачала чергування лекцій та практикумів, екскурсійну програму (зокрема, відвідування меморіалу жертвам Голокосту в с. Острожець, відкритого в рамках проекту «Захистимо пам'ять»), перегляд документального кіно з колекції Меморіалу Яд Вашем тощо.

Липень

Український центр вивчення історії Голокосту видав №2 (58) інформаційно-педагогічного бюлетеню «Уроки Голокосту», квітень-червень 2019 року.

Липень-серпень

У Варшаві та Києві відбувалися робочі зустрічі у рамках проекту «EDU-NET: EAST. Нові лідери через неформальну освіту», який є новою ініціативою Асоціації єврейського історичного інституту та проходив за підтримки польсько-американського Фонду Свободи у рамках програми RITA. Також проект реалізовувався у співпраці з музеєм «Полін» та Українським центром вивчення історії Голокосту. Креївницею проекту з боку України виступила тренерка і лекторка УЦВІГ Надія Уфімцева

Учасниками проекту були дев'ятеро історикинь та істориків з України та Польщі, які досліджували політику пам'яті двох країн, особливо щодо такої складної та багатовимірної історичної події, як Голокост. Українську сторону представляли куратори та випускники освітніх проектів Українського центру вивчення історії Голокосту, а польську – співробітники Музею історії польських євреїв «Полін».

17-19 серпня

Вчителі, учасники освітньої частини проекту «Захистимо пам'ять», зібралися в Києві на навчально-методичний семінар. Це була важлива робоча зустріч. Учасники мали можливість підготувати сценарії, поділитися досвідом і обговорити усі ключові моменти з метою підготуватися до майбутніх церемоній відкриття меморіалів. Керівниками семінару були Віталій Бобров і Ольга Педан-Слепухіна, що є координаторами проекту «Захистимо пам'ять»

21-22 серпня

У м. Суми відбувся дводенний семінар-презентація інтерактивної платформи з протидії дискримінації Stories that Move. Семінар проводили співробітники УЦВІГ: Віталій Бобров, Надія Уфімцева, лектором був директор Центру Анатолій Подольський

До участі в семінарі долучились вчителі історії, мов, інформаційних технологій, шкільні психологи. Спільно із тренерами протягом двох днів вони знайомились із платформою та її можливостями, із методиками змішаного навчання, навчання видимого мислення, створення безпечного простору.

Проект реалізується в Україні ГО «Простір толерантності» за сприяння Дому Анни Франк (Амстердам, Нідерланди), партнерства з Українським центром вивчення історії Голокосту та фінансової підтримки Фонду «Пам'ять, відповідальність і майбутнє». Партнером проведення семінару-презентації в Сумах став Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.

8-12 вересня

В Берліні відбувся другий етап щорічного Освітнього курсу «Геноцид євреїв Європи: історична перспектива та підходи до вивчення». Це результат багаторічної співпраці Українського центру вивчення історії Голокосту та Меморіального та Освітнього комплексу "Будинок Ванзейської конференції". Серед місць, які відвідала група, – Меморіал убитим євреям Європи, пам'ятники різним групам жертв навколо нього, пам'ятники на колії вокзалу

Груневальд, звідки відбувалася депортація євреїв до таборів смерті в роки нацизму. Крім цього, учасники відвідали музейний простір «Топографія терору» на місці колишніх будівель Гестапо. У програмі курсу були також воркшопи, проведені у Музеї «Будинок Ванзейської конференції». Координаторками семінару були Світлана Осіпчук з українського боку і Тетяна Маникіна з німецької сторони.

Учасники проекту могли на власні очі побачити та порівняти різні підходи до пам'яті про тоталітарні режими.

13 вересня

Почала діяти експозиція «Зневажений геноцид» у приміщенні Волинського краєзнавчого музею. Вона складається з 20 стендів, які містять архівні документи, сімейні світлини, розповідають особисті історії тих, кому пощастило пережити геноцид, зокрема в Камінь-Каширському, Ратнівському, Ковельському, Локачинському й Горохівському районах. Виставка – результат дослідницького проекту «Зневажений геноцид. Доля ромів у зоні окупації України під час Другої світової війни», покликаного ознайомити широку українську аудиторію з фактами геноциду ромів за часів нацизму. Організатори – німецька спілка «Освітня ініціатива з роботи заради миру» та Український центр вивчення історії Голокосту в партнерстві з Волинською обласною організацією Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. Науковим керівником проекту є співробітник УЦВІГ, історик Михайло Тяглий.

В день відкриття виставки в приміщенні музею відбувся семінар для вчителів на тему долі ромів під час Другої світової війни. Метою семінару стала підготовка вчителів для самостійного відвідування виставки разом із учнями, а також рефлексій з приводу побаченого.

16-19 вересня

В рамках проекту «Захистимо пам'ять» відбулася друга частина відкриття меморіалів на місцях трагедії Голокосту в Житомирській та Волинській областях: Бердичів, Хажин, Бараші, Липовець, Чуків, Самгородок, Вахнівка, Плисків.

Усі меморіали створено будівельною компанією «Західбудцентр» за проектами архітекторів Тараса Савки, Ірини Циби й Антона Олійника. Загалом у рамках проекту «Захистимо пам'ять» в червні та вересні 2019 р. у 12 населених пунктах України відкрито 15 – ознакованих меморіальних місць. Проект показав важливість шанування пам'яті загиблих, яка закликає до дії.

Відкриттям усіх меморіалів опікувався німецький Фонд «Меморіал убитим євреям Європи» за допомогою Українського центру вивчення історії Голокосту і за підтримки МЗС Німеччини.

24-25 вересня

У м. Харкові співробітники Українського центру вивчення історії Голокосту провели в КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» презентацію інтерактивного збірника навчальних занять «Бабин Яр: пам'ять на тлі історії. Путівник для вчителя» для методистів та вчителів історії та правознавства міста Харкова й області. Семінар провели співробітники УЦВІГ: Віталій Бобров, Ольга Лімонова, Анатолій Подольський.

28 вересня

З нагоди 78 роковин трагедії в Бабиному Яру співробітники Українського центру вивчення історії Голокосту у співпраці з платформою «Лікбез. Історичний фронт» провели захід в Національному Музеї Історії України. Директор Центру к.і.н. Анатолій Подольський прочитав лекцію "Бабин Яр: масове вбивство і пам'ять про нього", присвячену збереженню пам'яті про Бабин Яр. Ольга Лімонова провела воркшоп «Над Бабиним Яром пам'ятника нема...»

Жовтень

Український центр вивчення історії Голокосту видав №3 (59) інформаційно-педагогічного бюлетеню «Уроки Голокосту», червень-вересень 2019 року.

23-24 жовтня

У м. Чернівці було проведено чергову презентацію інтерактивного збірника навчальних занять «Бабин Яр: пам'ять на тлі історії. Путівник для вчителя» для методистів та вчителів історії та правознавства міста й району. Захід пройшов у співпраці з Управлінням освіти Чернівецької міської ради. Семінар провели співробітниця УЦВІГ Ольга Лімонова і провідний науковий співробітник Музею історії Києва Віталій Нахманович.

26-28 жовтня

У Києві відбувся поглиблений навчально-методичний семінар для вчителів за проектом "Захистимо пам'ять". Ця зустріч стала підсумковою для чергового етапу проекту, який тривав з 2016 по 2019 рік і об'єднала учасників з Вінницької, Житомирської, Волинської, Рівненської та Львівської областей.

Результатом роботи в проєкті стало відкриття 20 меморіалів на місцях масової загибелі євреїв і ромів в часи Другої світової війни.

В програмі семінару були також перегляд фільмів, відвідання музею Шолом Алейхема та заняття про єврейське мистецтво, особливості єврейської символіки та мотивів, яке провела директорка музею Ірина Клімова. З боку УЦВІГ на семінарі працювали Віталій Бобров, координатор проєкту, Анатолій Подольський директор Центру, Ольга Педан-Слепухіна, співкоординаторка проєкту.

Підводячи підсумки, учасники зазначили, що проєкт змінив свідомість їх самих та їхніх учнів, ставлення до теми Голокосту з боку місцевих мешканців і місцевої влади.

1-5 листопада

В Києві, в Пущі-Водиці, відбувся семінар «Вчимося з минулого – діємо заради майбутнього. Навчання про історію Голокосту та права людини». Семінар був організований у співпраці Українського центру вивчення історії Голокосту та Інститутом вивчення та викладання Голокосту і прав людини ім. Ольги Ленгель (США).

Викладачі з усієї України мали змогу прослухати лекції та презентації представників українських та американських організацій, що займаються вивченням історії Голокосту в контексті прав людини, взяти участь у практикумах. З учасниками поспілкувалася Асія Раберман, що пережила Голокост маленькою дитиною в Рівненській області. Тренерами і лекторами семінару були: Віталій Бобров, Наталя Отріщенко, Анатолій Подольський, Михайло Тяглий, Ольга Лімонова, Михайло Еальницький, Вадим Альтскан, Оана Нестіан-Санду та інші.

Також було представлено виставку «Права людини як цінність» співробітником ГО «Освітній дім прав людини в Чернігові» Андрієм Кінашем.

7-14 листопада

У Фундації для Європейського Розуміння у Кшижові та у Міжнародному Домі Зустрічей Молоді в Освенцимі (Польща) відбувся міжнародний тренінг "Перехресна історія як перспектива для неформальної освіти". 19 учасників з Польщі, України та Німеччини протягом тижня дізнавалися про методи проведення занять і молодіжних зустрічей на тему історії й спадщини Голокосту і Другої світової війни на базі підходу перехресної історії. Учасники тренінгу також мали можливість відвідати музей і меморіал Аушвіц-Біркенау. Український центр з вивчення Голокосту став вже вдруге

партнерською організацією у цьому проекті. Координаторкою проекту з боку УЦВІГ є Ольга (Голда) Колесник

Проект “Перехресна історія як перспектива для неформальної освіти” фінансується з фондів Європейського Союзу у рамках програми “Еразмус +”.

8 листопада

Виставка «Зневажений геноцид», присвячена трагічній долі ромів у зоні німецької окупації України у Другій світовій війні, представлена відвідувачам у Черкаському обласному краєзнавчому музеї. Виставку представив керівник проекту Михайло Тяглий

Традиційно, в день відкриття виставки відбувся семінар для вчителів, який надав методики роботи з виставкою.

17-25 листопада

В Міжнародній школі з викладання та вивчення Голокосту (ISHS) при Меморіальному комплексі Яд Вашем у співпраці з Українським центром вивчення історії Голокосту (УЦВІГ) відбувся XIV-й Щорічний семінар для українських педагогів.

Цього року учасниками стали 23 випускники літнього семінару-школи та інших проектів УЦВІГу. Керівницями групи були співробітниці УЦВІГ Ольга Лімонова, Наталія Сінельнікова.

Насичена та цікава програма, фантастичні екскурсії, подорож до святинь християнського світу, а також надзвичайно дружня атмосфера стали візитівкою цьогорічного семінару. Особливо емоційною та важливою стала зустріч із людиною, яка пережила Голокост - пані Мартою Горен, яка поділилась історією свого життя, відповіла на багаточисельні питання аудиторії та поставила свій автограф на книжках «Донечка, про яку ми завжди мріяли. Історія Марти» для всіх учасників.

Цей XIV Щорічний семінар для українських педагогів став можливий завдяки підтримці Асоціації єврейських організацій та общин України (Ваад України) та Посольства Держави Ізраїль в Україні.

29 листопада

В рамках німецько-українського громадського проекту «Вчимося пам'ятати» відбулася лекція «Місце пам'яті про Голокост в сучасній Україні. Важкий спадок та актуальні тенденції» к.і.н. Анатолія Подольського на історичному факультеті Харківського Національного Університету імені Василя Каразіна.

Крім лекції, директор УЦВІГу презентував наукові та педагогічні видання Центру, а також видання з серії «Бібліотека спогадів».

2 грудня

Відбулося урочисте відкриття виставки «Зневажений геноцид» у Полтавському краєзнавчому музеї імені Василя Кричевського. Виставку представив керівник проекту Михайло Тяглий. Як і в інших містах, у день відкриття за підтримки Міського методичного кабінету управління освіти був проведений методичний семінар для освітян, викладачів історії та суспільних дисциплін, представників громадських організацій, метою якого було надати вчителям знання та освітні інструменти для роботи з виставкою з учнями. Виставка експонується у Полтавському краєзнавчому музеї впродовж двох тижнів, з 2 по 16 грудня 2019 року.

2-7 грудня

В Україні та Польщі тривав XII науково-освітній семінар ім. Роберта Кувалека «Історія Голокосту в Західній Україні та Східній Польщі». В українській частині семінару учасники відвідали експозицію "Юдаїка" у Львівському музеї історії релігії, про яку розповів її куратор Максим Мартин. Учасники цього річного семінару відвідали пам'ятні місця у Львові, Жовкві, Раві-Руській. Ще однією знаковою подією української частини семінару стала лекція від відомого дослідника історії Голокосту в Польщі Яна Томаша Гросса.

Під час польської частини семінару учасники відвідали меморіальні центри на місцях колишніх нацистських таборів смерті - Белжець та Майданек. Окрім того, на практикумах вони мали змогу ознайомитись із різними методиками та формами викладання історії Голокосту в цих згаданих інституціях. Керівницею семінару була Надія Уфімцева, їй допомагали Жанна Подольська, Ольга (Голда) Колесник.

Семінар організовано Українським Центром вивчення історії Голокосту та Осередком «Брама Гродська – Театр НН» за фінансової підтримки American Jewish Committee та Conference on Jewish Material Claims Against Germany.

12-13 грудня

В Першій міській гімназії міста Черкаси відбувся дводенний семінар-презентація інтерактивної платформи з протидії дискримінації Stories that Move. Тренерами і лекторами семінару виступили Віталій Бобров, Анна Ленчовська, Надія Уфімцева, Анатолій Подольський.

До участі в семінарі долучились вчителі історії, мов, інформаційних технологій, шкільні психологи та 3 учні Першої міської гімназії. Спільно із тренерами протягом двох днів вони знайомились із платформою та її можливостями, із методиками змішаного навчання, навчання видимого мислення, створення безпечного простору.

Проект реалізується в Україні ГО «Простір толерантності» за сприяння Дому Анни Франк (Амстердам, Нідерланди), партнерства з Українським центром вивчення історії Голокосту та фінансової підтримки Фонду «Пам'ять, відповідальність і майбутнє». Семінар пройшов у співпраці з Міським методичним кабінетом установ освіти міста Черкаси.

20-22 грудня

У Києві відбулася завершальна зустріч Освітнього курсу для молодих дослідників та дослідниць «Геноцид євреїв Європи: історична перспектива та підходи до вивчення». Учасники та учасниці мали можливість обговорити враження, теоретичні та практичні здобутки курсу, а також розширити та контекстуалізувати свої знання. Координаторкою Освітнього курсу є Світлана Осіпчук.

Програма заходу виявилася насиченою: група мала можливість відвідати Інформаційний центр Музею Майдану, гідом по якому був директор меморіального комплексу Ігор Пошивайло, екскурсію територією фонду Ізоляція провів для учасників Дмитро Чепурний, куратор проекту Донбаські студії Ізоляції. Лекції та дискусії щодо долі жінок під час Голокосту, ромів, нацистської пропаганди розширили коло знань учасників. Випускники попередніх курсів поділилися тим, яким чином вони включили досвід курсу у своє подальше професійне життя через меморіальний активізм, нові освітні практики, дослідницьку роботу або навіть під час несподіваних змін професії. Цікавою виявилася розповідь письменника та сценариста Станіслава Цалика про Анатолія Кузнецова і його шлях до видання роману «Бабин Яр».

На завершення учасники обговорили отриманий досвід та поділилися планами на майбутнє.

Грудень

Український центр вивчення історії Голокосту видав №4 (60) інформаційно-педагогічного бюлетеню «Уроки Голокосту», жовтень-грудень 2019 року.

Проекти інших організацій і установ, в яких Український центр вивчення історії Голокосту взяв участь

3-4 травня

ГО Центр «Мнемоніка» та Український центр вивчення історії Голокосту провели у Рівному VI Всеукраїнську науково-практичну конференцію з серії «Політика пам'яті в теоретичному та практичному вимірах». Цьогорічний захід мав тему «Простори спогадів». До участі долучилися дослідники і дослідниці з 12 обласних центрів України – історики, літературознавці, культурологи, етнологи та експерти у сфері студій пам'яті. Учасники/ці ділилися власними дослідженнями та дискутували про історичну пам'ять з перспективи різних комемораційних практик, репрезентацій минулого у літературі та музеях, про функціонування пам'яті в урбаністичному просторі, про травматичну пам'ять та гендерні аспекти минулого.

Захід організовано в межах проекту «Реанімована пам'ять», який здійснюється ГО «ЦСПП “Мнемоніка”» за підтримки Rosa Luxembourg Stiftung із коштів Міністерства закордонних справ ФРН.

27–29 травня

В містечку Освенцимі відбулася попередня зустріч представників організацій у рамках третьої частини проекту «Перехресна історія як перспектива для неформальної освіти» (“Entangled History as a perspective for non-formal education”). Український центр вивчення історії Голокосту вже вдруге поспіль бере участь у проекті як партнерська організація з України разом з ChangeLog Foundation із Миколаєва. Головним організатором та ідейним натхненником є німецька організація Ініціатива Крайзау (Kreisau-Initiative e.V.).

У цьогорічній частині проекту, крім вищезгаданих українських партнерів й Ініціативи Крайзау, участь беруть Міжнародний центр молодіжних зустрічей у Кшижові (International Youth Meeting Centre in Krzyżowa), Міжнародний дім зустрічей молоді в Освенцимі (International Youth Meeting Center in Oświęcim/ Auschwitz) й Інститут прикладної історії у Франкфурті-на-Одері (Institute of Applied History).

Заплановано, що під час тренінгу 18 учасників зустрінуться, аби вдосконалити і розробити нові заняття, а 30 підлітків тестуватимуть на собі результати розробок освітян й активістів. Одним із головних акцентів у проекті є наголос на різноманітті, яке на сьогодні існує серед населення в Європі, а також на важливості багатовекторного підходу до історичних подій. Голокост, як один із прикладів такої події, аналізуватимуть упродовж цьогорічних тренінгу та молодіжної зустрічі.

5-9 серпня

Центр «Мнемоніка» провів в м. Рівне літню школу з питань політики пам'яті «Як міста (не)пам'ятають». Кожен день програми був присвячений окремим аспектам наукових студій політики пам'яті в Україні.

5-6 жовтня

У м. Херсон відбувся Другий фестиваль «Легіо Хісторіка», що організовується студентами та викладачами історичного факультету Київського Національного Університету імені Тараса Шевченка.

В роботі фестивалю від Українського центру вивчення історії Голокосту взяла участь Ольга Лімонова, презентувавши напрями діяльності Центру, а також провівши практикум «Життя під окупацією» з інтерактивного освітнього ресурсу «Бабин Яр: пам'ять на тлі історії».

30 листопада

На історичному факультеті Київського Національного Університету імені Тараса Шевченка відбувся V фестиваль «Легіо Хісторіка», в якому від УЦВІГу взяла участь Ольга Лімонова з практикумом «Три кроки до трагедії. Протидія ромофобії»

Нові видання Українського центру вивчення історії Голокосту

Серія брошур в рамках проекту «Захистимо пам'ять». УЦВІГ, Київ 2019

Див. за посиланням: <http://www.holocaust.kiev.ua/home/pamyat>

Наукові і освітні заходи за участі УЦВІГу, що були ініційовані місцевими партнерами

27 січня

У Рівненському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти до Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту було проведено низку заходів. Зокрема, для вчителів суспільних предметів області було презентовано нові тематичні видання, які Український центр вивчення історії Голокосту передав до бібліотеки Інституту: «Табір смерті у Белжеці» Роберта Кувалека; збірник навчально-методичних розробок «Бабин Яр: пам'ять на тлі історії»; посібник для вчителя «Історія Голокосту: освіта та пам'ять»; навчально-методичний посібник для вчителя з протидії ромофобії «Роми: міфи та факти»; адаптована для дітей середнього шкільного віку книжка «Донечка, про яку ми завжди мріяли. Історія Марти» та багато інших.

28 січня

У м. Чернівці у рамках відкриття проекту «Студія пам'яті», започаткованого відділом обслуговування користувачів Чернівецької обласної універсальної наукової бібліотеки імені Михайла Івасюка, відбулась презентація книжки Роберта Кувалека «Табір смерті у Белжеці». Захід відбувався за участю фахових істориків, працівників і відвідувачів бібліотеки, студентської і учнівської молоді.

29 січня

Відбувся меморіальний вечір з нагоди Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту в бібліотеці ім. Ошера Шварцмана. До організації заходу долучилися Київська міська єврейська громада, Український центр вивчення історії Голокосту та Музей історії Десятинної церкви.

Другу частину вечора було присвячено, за традицією цих щорічних зустрічей, новим виданням Українського центру вивчення історії Голокосту. Серед книжок – спогади Марти Горен, яка колись мешкала в Польщі та потрапила у вир Голокосту маленькою дівчинкою; історія табору смерті у Белжеці, написана Робертом Кувалеком; «Забуті могили» Мікаеля Гауптмана про історію єврейських поселень Східниці та Урича. Цікавим є й навчально-методичний посібник «Роми: міфи та факти», мета якого – запобігання поширенню ромофобії.

Після обговорення видань перейшли до дискусії щодо належного вшанування жертв Голокосту в Україні, зокрема у Бабиному Яру.